
Söderöposten

Medlemsblad för Söderöns Hembygdsförening

Huvudpersonerna på Söderödagen, Lage Löwén och Anders Eldeman. Foto: Leif Höstedt

Nr 3 2009

Innehåll:

Ordföranden har ordet,	sid 3
Vi minns Gerd, Gruvvandring	sid 4
Svampdag, Gökotta	sid 5
Nationaldagen	sid 6
Söderödagen med Melodikrysset	sid 7-9
Notfiske	sid 10
Kinesiskt studiebesök, Fälön	sid 11
Söderöns hembygdsförening	sid 12

Ur Bondepraktikan september:

**"Nu skall bonden sitt korn uttröska,
och fiskaren fångar sillen den färska,
Swinefläsk jag gerna äta må,
Desslikes föremjolk och getemjolk också."**

Dags att betala medlemsavgiften.

Årsavgiften är 100:-/person Plusgiro 15 28 61-1

Glöm inte uppge namn.

Kolla på adressetiketten på sista sidan.

Står det 9 vid din adress, har Du betalat för 2009.

Söderöpostens redaktion består f.n. av:

Hans Tibell, Viveka och Åke Westman

För innehållet i artiklarna svarar respektive författare

Ansvarig utgivare är Hans Tibell

Har ni material (text eller bilder eller både och), mejla dem till westsson@comhem.se

Layout Åke Westman.

Ordföranden har ordet!

Jag tror och känner i ryggmärgen att det kommer att vara viktigt när landsbygdsprogrammets pengar ska fördelas, när väginvesteringar planeras, när andra infrastrukturinvesteringar ska göras.

Kära medlemmar!

Nu är sommaren slut och det blev en blandad historia.

Ömsom sol och värme och ömsom kallt och blött, både hö- och potatisväder.

Den stora händelsen blev naturligtvis Söderödagen med Melodikryset. Det var ett jättestort evenemang för Hembygds- och Bygdegårdsföreningarna, men tack vare fantastiska insatser från alla frivilliga så löste sig allt på bästa sätt.

Att se Anders Eldeman i verkligheten var en upplevelse. Vädet var som bäst och det bidrog till det lyckade arrangemanget.

Jag tycker nog att det viktigaste är att vi har gjort Söderön känd och respekterad i Östhammar och kanske också i resten av Sverige.

Nu har vi bevisat att Söderön är ett ställe där det finns driftigt folk som får saker att hända - det kan inte vara fel. Så låt oss hämta andan och summera alla fakturor och så småningom, när det känns lagom, hitta på något annat som slår världen med häpnad!

Ibland undrar vi om det ska finnas något att skriva i nästa nummer av Söderöposten.

Men på något konstigt sätt finns det alltid mer idéer och bidrag än vi har plats för, och det har aldrig (hittills!!!) varit brist på artiklar - mycket tack vare alla era tips och förslag.

Härligt: det är det som ger en levande tidning och förening! Och nu har vi den härliga skärgårdshösten och snart är det jul igen! Hans Tibell

Geologins dag

För nionde året i rad firas Geologins Dag, i år den 12 sept.. Det är Naturhistoriska riksmuseet som står bakom arrangemanget och man vänder sig till skolor, kommuner och andra organisationer. Söderöns Hembygdsförening med Anders Westerberg i spetsen har beslutat att vara med och Anders har engagerat avdelningsdirektör Arne Sundberg från SGU i Uppsala. De kommer att guida oss till gamla gruvhål på Söderön. Se vidare annons nästa sida och Annonssbladet.

Vi minns Gerd

Den 19 maj i år avled Gerd Åbrandt, Tuskö.

Gerd har varit styrelseledamot i Hembygdsföreningen sedan 2002 och tagit mycket aktiv del av arbetet. Hon var en av dem som har arrangerat gökottorna under åren, svampexkursion och lucia- och julfest.

Det är tack vare Gerd som föreningen har ett så digert bildarkiv med gamla foton från Söderön. Det var hennes idé att börja skanna fotografier.

Gerd Åbrandt Foto: Åke Westman

Hon hade också en idé om att till något av föreningens arrangemang ställa samman en tävling med frågor om film- och tv-inspelningar som ägt rum på Söderön. Det här skulle nu förverkligas på Söderödagen. Tyvärr kunde inte Gerd själv få slutföra det, utan det blev istället kompisarna Karin Rehnström och Ulla Johansson som gjorde det med Gerd i tankarna. Gerd var också när hon avled ett ankare i kommittén som jobbade med Söderödagen.

Viveka Westman

Gruvvandring

Söderön – ett nytt Klondyke eller en gruvlig upplevelse

Lördagen den 12 september

Samling vid Söderögården kl 10.00. Avdelningsdirektör Arne Sundberg från SGU guidar oss runt bland gruvhål på Söderön. Vi återkommer till Söderögården omkring kl 14.00 för en föreläsning om bl.a. hur vi hittar guld och andra ädla metaller i Söderömarkerna. Vi serverar då en enklare förtäring.

Gärna föranmälan till Karin Hörner Andersson eller Viveka Westman, se tel. eller mejladresser på sista sidan i denna tidning.

Välkomna!

Svampdag

27 september kl 09.00. Samling vid Söderögården.

Vivi Lindberg tar oss med ut i svampskogen.

Medtag svampbok och matsäck. Lämplig klädsel.

För mer info, kontakta Christer Mattsson, tel. och mejl se sista sidan i denna tidning.

Välkomna!

Gökotta

Årets gökotta var förlagd till trakterna kring Guds ängar och Gubbören.

Eftersom Gerd Åbrandt som har varit med och arrangerat föreningens gökottor under åren, avlidit veckan innan, började vi med en kort minnesstund. Det var Hans Tibell och Gunnar Emanuelsson som talade inför en vemodig församling, i den vackra vårmorgonen.

Så småningom började vi röra oss genom Gunnars odlingar mot torpet Gubbören.

På vägen kunde Gunnar bl.a. visa oss sorkens framfart med en krusbärsbuske.

Vi hörde naturligtvis göken och Gunnar hade innan vi gav oss av berättat intressanta saker om göken och dess leverne.

Och de som inte bara hade fikarasten framför ögonen kunde se kattuggleungar kika fram ur holken på ladugården vid Gubbören. Några

såg även ugglemor oroligt kretsas omkring i omgivningarna.

Väl tillbaka till Guds ängar tackade vi Gunnar för ännu en trevlig gökotta och plantförsäljningen kunde börja.

Viveka Westman

Gunnar Emanuelsson Foto: Bengt Skagersjö

Gubbören

Foto: Bengt Skagersjö

Nationaldagen

Det är roligt att det blir fler och fler som har folkdräkt på nationaldagen. Nu väntar vi bara på den första mannen.

Även i år hade vi tur med vädret och efter kaffedrickning, unison sång av nationalsången och musik av blåset Al Fine från Östhammar kunde Hans Tibell välkomna prof. em. Lennart Bäck, sommarboende i Långalma, som årets högtidstalare.

Firandet avslutades med presentation av folkdräkterna och lotteridragning.
Viveka Westman

Lennart Bäck

Foto: Åke Westman

Eva Hirscher med Sverigedräkten. Pia Eriksson med Olandsdräkten.
Viveka Westman med Söderögårdens Unionsdräkt. Maria Skagersjö med en dräkt från Norberg. Kerstin Wikfeldt med Häverödräkten och slutligen Margaretha Mattsson i Moradräkten

Foto: Åke Westman

Söderön kan!

Vilken uppslutning det blev. De kom från alla håll med traktorer, släpkärror, motorsågar, krattor, spadar, grävmaskin osv för att ställa i ordning Söderögården inför direkt-sändningen i radion av Melodikrysset den 18 juli.

Man var på plats hela veckan före.

Scenen kom och skulle ställas upp, bänkar hämtades från Östhammar och Öregrund. Och bänkar levererades från Raggården. Gamla gårdesgårdens togs ner och kördes bort – en ny skulle sättas upp. Sopcontainerar ställdes upp.

Man städade upp i hagen för att göra plats för utställarna, fästingbussen, korvvagn, kobingon osv.

Alla som hade någon användbar kontakt genom företag eller annat användbart sätt ordnade sponsorpengar eller lånade utrustning som behövdes.

På fredagen innan var det full aktivitet hela dagen. Utställarna började ställa upp sina stånd, traktorutställningen började fyllas på, Allmogebåtar kom på plats, parkeringskillarna satte upp skyltar, korvvagnarna hämtades, toaletterna kom, avspärningen sattes upp och i köket var det full fart!!

Och in från vägen kom folk och undrade om dom kunde hjälpa till.

Under två nätter fanns det frivilliga som ställde upp som nattvakter.

När det hela var igång på lördagen var det en personalstyrka på 65 personer som jobbade.

Arbetsgrupperna som hade arbetat sen i höstas med förberedelserna hade gjort ett fantastiskt bra jobb och ingenting gick snett eller felades när Dagen kom.

Och så några slutord från Anders Westerberg:

Söderödagen 2009, vad kan vi säga.

Melodikrysssgeneralan
Anders Westerberg
Foto: Leif Höstedt

Ett av de största evenemangen vid

Bygdegården i modern tid, minnen som vi bär med oss för evigt, en lång solig varm sommardag, glada förväntansfulla människor, proffsig programledare som blir lycklig över att skåda en örn, lika proffsig konferencier som håller ihop hela dagen, ung säker tjej med underbar röst och ”pojkbandet ” från Gotland som körde fullt rus.

Och till alla som på något vis bidragit till att årets Söderödagen blev så lyckad:

Ett STOOOORT TACK!!!

Söderödagen med Melodikrysset

Publikbild kl 05.00

Foto: Viveka Westman

Publikbild kl 10.00

Foto: Leif Höstedt

Anders Eldeman bland publiken Foto: Claes Nord

Maggan Mattsson och Anders Eldeman

Foto: Leif Höstedt

Bokhållaren Christer Mattsson
Foto: Claes Nord

Lars Widgren med sin Volvo T21

Foto: Åke Westman

Jocke och Lasse Lassegård bygger gärdesgård
Foto: Claes Nord

Apoteket med Inga-Britt Löwén ställde ut
Foto: Claes Nord

Söderö-Hunters Håkan Eriksson
och Bror Westerberg Foto: Leif Höstedt

Se men inte smaka Foto: Claes Nord

Ett tack till våra sponsorer:

Abc gravyr & skyltar, Acantus friskvård, Aloevera-produkter, Annonnsbladet
B-O Johansson Entr. & Transp. AB, Björnäs Lantbruk, Bo Andersson, Cassman-Bil, COOP Östhammar
Dekorsmide, Eckerölinjen, Forsmarks Kraftgrupp AB, Florabutiken Lotta, Hasses Antik, Jan Olsson Byggservice
Janne Persson Schakt, Janssons Svets, Klas Bygg, Lasses Tak och Stängsel, Långalma Jord & Gräv AB, Länsförsäkringar
Länsvaccinationer, Mellangården Tvärnö, Norrtelje Brenneri, Pelles Service, Raggarö Gård, Raggarö Lax
Roslagens Metallåtervinning, SKB, Skogs-Bosse, Stora Risten Fisk AB, Sundbergs Busstrafik
Sundsveden Turistanläggning, Söderö Hunters, Söderöslöjd, Trädspira, Tvärnösågen, Upplandsstiftelsen
Westerbergs Lantbruk Nolsterby, Öregrund Bo & Kajak, Öregrund Golfklubb
Östhammars Kommun, Östhoj

Notfiske kan bedrivas på många olika sätt. Det vanligaste anses vara landvarp. Noten dras då ut med en båt för att slå i en cirkelbåge mot land. På land har man en varpstol i vardera änden på noten med ung 100 meters mellanrum. Mer eller mindre beroende av hur stor noten är. Man vevar sedan in noten och flyttar varpstolarna efterhand mot varandra tills man möts och har noten som en säck framför sig.

Notfisket är en gammal fiskemetod och varpställena där man kunde dra sin not var viktiga för byarnas fiske och försörjning och t.ex. finns Nolsterbys varpställen utsatta på kartor från 1700-talet.

Jag har träffat Brita Westerberg född på Ersholmen och Bengt Jansson född vid Bohl och pratat notfiske. Bohl och Ersholmen notfiskade tillsammans fram till i mitten av 1940-talet. Notbåten var ung. 6 m lång och man rodde från fören. Man var fyra personer när man fiskade och man kunde hinna med 4-5 ställen per dag.

Varpstället måste ha en speciell botten och bra strand och man fick inte bedriva fiske med andra redskap där.

Varpställena var också så utvalda att det skulle vara pålandsvind så att fisken gick in mot land. Namn på några varpställen: Svartnöskär (Gammelhästen), Tögudden, Borrudduviden, Hönsviken, Sunnapå,

Brita Westerberg och Bengt Jansson framför varpstolen Foto: Åke Westman

Gravstensudden m.fl.

På våren fiskades gädda och abborre. På försommaren gick strömmingen till och på hösten var det siken man var mest intresserad av. Det som man inte behövde för eget bruk, såldes.

Man hade fisknot och strömmingsnot, med olika maskstorlekar. Man fiskade beten också, som Brita minns att man sålde till fiskare på Gräsön. Man matade betena med linfrö och kli för att hålla dom vid liv.

Noten förvarades på Ersholmen. Man bar iland den på bårar och torrades på gistvallen där. En av varpstolarna finns kvar i ganska skick vid Bohls sjöbod.

Kulan längst ut på noten som markerade var noten låg, var röd och kallades kilen eller flintskallen.

Brita och Bengt är överens om att notfisket försvann i och med nylonnäten, det blev en annan typ av fiske. Och alla vikar där man drog iland noten är idag vassbevuxna.

Viveka Westman

När Kina ska moderniseras, var söker man sina förebilder?

Naturligtvis på Söderön! Nu gällde det att privatisera skogsmarken och hur de nya skogsägarna ska samarbeta, och då var Sverige och Söderön intressant.

Därför kom det en delegation i början av juni under ledning av Mrs Shen Suhua och med 7 medarbetare främst från de två försöksdistrikten Fujian och Jiangxi (i södra

Hans Tibell och delegationen
Hans Tibells fotoalbum

Kina ungefär i jämnhöjd med Taiwan). Reseledare var Lennart Axell från LRF Skogsägarna i Stockholm. Det var en mycket glad och intresserad grupp som antecknade och fotograferade allt.

En kinesisk flagga och en beskrivning översatt till kinesiska uppskattades mycket.

Trots de mycket stora skillnaderna i natur, klimat, kultur och skogsbruk verkade de ha utbyte av besöket

Hans Tibell

Fälön

Den 25 juli tog vi, en grupp på 25 personer, oss ut med båt till Fälön.

Hasse Jansson, en av de bofasta välkomnade oss och tog oss

Hasse Jansson berättar Foto: Åke W

runt den "centrala" delen av ön.

De första bofasta på Fälön kom från Singön och byn byggdes.

Efter branden i mitten av 1700-talet flyttade man ut husen för att inte ligga så tätt. Idag bodet fyra bofasta familjer på ön och tre av dem är fiskare. Vidare bor där ung. 25 sommarboende familjer. En del mer eller

mindre året runt.

Det vackra skärgårdslandskapet hålls öppet med betesdjur, köttdjur.

Den obligatoriska fikarasten tog vi vid smedjan, där ön har en samlingsplats och där man senast haft midsommarfirande.

Vi tackar Hasse för båttransport och trevlig guidning.

Vi tackar även Ove Nyström, Gunnar Wikfeldt och Bosse

Bergström för båttransport.

Viveka Westman

Fikastund Foto: Åke Westman

Söderöns Hembygdsförening

Söderöns Hembygdssförening
c/o Hans Tibell
Lotsholmen
742 91 ÖSTHAMMAR
Plusgiro 15 28 61-1

Styrelse	Telefon	E-post
Hans Tibell	70055 el. 08-659 47 75	neisti-2004@telia.com
Viveka Westman	70028 el. 08-15 86 12	westsson@comhem.se
Ulla-Britt Jansson	320 31	
Christer Mattsson	704 90	xrizter@telia.com
Agnetha Eriksson	701 35	ostsidan@telia.com
Karin Hörner Andersson	700 72	
Ersättare		
Margit Gustavsson	321 18	
Margit Bergström	324 64	
Anna-Britt Mattsson	321 87	familjenwesterberg@telia.com
Anders Westerberg	323 75 el 070-222 03 81	
Conny Wahlgren	215 18 el 070-580 73 66	
Hans Gustavsson	416 46	
Revisorer		
Margaretha Mattsson	321 59	
Lage Löwén	702 59	
Ersättare		
Mats Jorlin	701 62	
Valberedning		
Arne Westerberg	700 24	
Mats Frylmark	702 10	
Patrik Westerberg	700 24	
Ombud för Upplands Forminnes- och Hem- bygdsförbund		
Ulla-Britt Jansson		
Ersättare		
Viveka Westman		